

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Kuriteoohvrid](#) > [Ohvrite Õigused Riigiti](#) > 2 - Kuriteost teatamine ja minu õigused uurimise või kohtumenetluse ajal

2 - Kuriteost teatamine ja minu õigused uurimise või kohtumenetluse ajal

Kuidas ma pean kuriteost teatama?

Kui Te olete langenud kuriteo ohvriks, võite teatada sellest politseile (või prokurörile) suuliselt või kirjalikult. Te võite lasta ka mõnel teisel isikul kuriteost teatada, kui olete teda selleks kirjalikult volitanud. Allkirjastatud kirjalikus vormis volitus lisatakse menetlustoimikusse.

Kuriteost võib teatada üks abikaasa teise abikaasa nimel või täiskasvanud laps vanemate nimel. Kui laps, kes on veel alaealine, teatab kuriteost, võib sellest teatada lapse esindaja või tema nõusolekul.

Kui Te otsustate teatada kuriteost suuliselt, peate minema politseijaoskonda. Politseiametnik, kes Teie kuriteoteate vastu võtab, registreerib selle ja palub Teil anda oma allkirja. Allkirjastatud peab olema ka kirjalik kuriteoteade.

Kuriteoteade peab sisaldama Teie nime, ametit, kodust aadressi ja toimunu üksikasjalikku kirjeldust. Kui õigusrikkuja isik on Teile teada, peate esitama kogu teabe, mis Teil tema kohta on, ja kõik vahejuhtumiga seotud tõendid. Kuriteo uurimise ajal võite anda juhtumi kohta lisateavet.

Kui Te ei räägi või ei mõista rumeenia keelt, võite esitada kuriteoteate keeles, mida oskate, ja õigusasutus laseb selle ära tõlkida. Sellisel juhul võite paluda, et Teile saadetakse kohtukutse oleks keeles, millest Te aru saate.

Kui olete koduvägivalla ohver, võite taotleda, et politsei annaks välja ajutise lähenemiskeelu või paluda selle väljaandmist pädeval kohtul. Selleks tuleb Teil täita standardvormis taotlus, mis esitatakse Teie alalise elukoha järgsele ringkonnakohtule (*judicatura*). Taotluse võib esitada isiklikult või Teie nõusolekul koduvägivallaga tegeleva sotsiaalteenistuse töötaja, aga ka prokurör või politseiametnik.

Kuidas ma oma juhtumi kohta teavet saan?

Pärast Teie kuriteoteate saamist edastab politsei juhtumi prokurörile, kes määrab juhtumile kordumatu numbri.

Kui Te olete teatanud kuriteost, saate jälgida oma juhtumi menetlemise kulgu, esitades selleks kirjaliku taotluse, millesse on märgitud postiaadress Rumeenias, kuhu ametiasutused peaksid saatma asjaomase teabe, või aadress, kuhu saata seda teavet sisaldav e-kiri või elektrooniline sõnum.

Kui prokurör otsustab juhtumi kohtusse viia, on Teil õigus tutvuda kohtumenetluse käigus kohtu ruumides toimikuga. Lisaks palutakse Teil ilmuda kohtusse.

Kas mul on õigus õigusabile (uurimise või kohtumenetluse ajal)? Millistel tingimustel?

Kui Te olete kannatanu, on Teil õigus saada õigusabi või kasutada esindajat.

a) Teil on kogu kriminaalmenetluse kestel õigus sellele, et Teid abistab Teie enda valitud õigusnõustaja, kellele Te ka ise maksate. Kui süüdistatav mõistetakse süüdi, saate õigusnõustaja kasutamisega tekkinud kulud süüdimõistetult sisse nõuda.

b) Soovi korral võite kasutada kogu kriminaalmenetluse vältel esindajat, välja arvatud juhul, kui Teie kohalviibimine on kohustuslik või kui prokurör või kohtunik peab Teie kohalolekut vajalikuks (nt Teie

ülekuulamiseks).

c) Teatud juhtudel võidakse kriminaalmenetluse raames anda tasuta õigusabi:

- kui prokurör või kohtunik leiab, et Te ei suuda enda kaitsmise eest ise hoolt kanda, ja Teil ei ole tasulist õigusnõustajat;
- kui Te olete alaealine ja Teil ei ole veel täielikku teovõimet (abiellumise või kohtuotsusega);
- taotluse korral, kui Te olete langenud sellise kuriteo ohvriks nagu mõrvakatse või mõrvakatse raskendavil asjaoludel, kehavigastus, ohvrile kehavigastusi põhjustav tahtlik kuritegu (kehavigastuse mõiste on määratletud kriminaalseadustikus), vägistamine, seksuaalne rünnak, seksuaalvahekord alaealisega või alaealise seksuaalne kuritarvitamine;
- taotluse korral, kui Te olete mõrva, raskendavil asjaoludel toime pandud mõrva või mõne muu tahtliku kuriteo tagajärjel surnud isiku abikaasa, vanem või ülalpeetav;
- taotluse korral, kui Te olete mõne muu kuriteo ohver ja Teie igakuine sissetulek pereliikme kohta ei ole suurem riiklikust miinimumbrutopalgast. Tasuta õigusabi taotlus tuleks esitada sellele kohtule, kelle tööpiirkonnas Te elate.

Tasuta õigusabi on nimetatud juhtudel kättesaadav vaid siis, kui olete teatanud kuriteost politseile või prokurörile 60 päeva jooksul pärast kuriteo toimepanekut või, kui see on asjakohane, 60 päeva jooksul pärast seda, kui Te saite kuriteost teada. Kui Teil ei olnud võimalik kuriteost teatada, arvestatakse 60 päeva alates kuupäevast, kui teatamist takistavad asjaolud ära langesid.

Kui soovite saada tasuta õigusabi, peate esitama taotluse kas prokurörile või kohtule, kes astub vajalikud sammud. Tasuta õigusabi on Teile kättesaadav kuni kriminaalmenetluse lõpuni.

Kas mul on õigus nõuda kulude hüvitamist (uurimises või kohtumenetluses osalemise eest)? Millistel tingimustel?

Te võite nõuda oma õiguskulude hüvitamist. Kohus otsustab, milline osa Teie kuludest hüvitatakse ja kes seda teeb.

Kui Te osalete menetluses kannatanuna või tsiviilhagejana (kui Teie tsiviilhagi on lubatud) ning süüdistatav mõistetakse süüdi, mõistetakse kohtualuselt (isegi kui talle teatud põhjusel karistust ei määrata) Teie õiguskulud välja.

Kas ma võin edasi kaevata, kui juhtumi uurimine lõpetatakse enne kohtusse jõudmist?

Kui prokurör otsustab lõpetada juhtumi seda kohtusse viimata, võite tema otsuse edasi kaevata 20 päeva jooksul pärast sellise otsuse koopia saamist. Te peate esitama oma apellatsioonkaebuse kõrgema astme prokurörile.

Kui kõrgema astme prokurör lükkab Teie kaebuse tagasi, võite esitada tema otsuse peale apellatsioonkaebuse kohtu eelkoja kohtunikule.

Kas ma võin osaleda kohtumenetluses?

Te võite osaleda kriminaalmenetluses

ohvrina (kannatanuna) –

kui Te olete kandnud kuriteo tõttu kahju, võite osaleda menetluses ohvrina ja Teil on hulk allpool kirjeldatud menetlusõigusi;

tunnistajana –

kui Te ei soovi osaleda kriminaalmenetluses kannatanuna, peaksite teavitama sellest Teie juhtumit menetlevat õigusasutust, kes võib vajaduse korral ikkagi kutsuda Teid ärakuulamisele kui tunnistaja. Kui Teid kutsutakse tunnistajana ärakuulamisele, peate kohale ilmuma ja ära rääkima kõik, mida Te juhtumi kohta teate;

tsiviilhagejana -

kui Te soovite nõuda kuriteoga tekitatud kahju eest hüvitist, peate esitama tsiviilhagi, millega Teist saab kriminaalmenetluses tsiviilhageja.

Kohtuistungid on üldjuhul üldsusele avatud ja Te võite neil viibida, olenemata oma rollist menetluses. Kohus võib siiski otsustada pidada kinnise istungi, kui selle otsuse tegemiseks on piisavalt põhjust. Sellisel juhul on Teil võimalik viibida istungil vaid siis, kui olete kannatanu või tsiviilhageja.

Teie kohalolek kohtusaalis on kohustuslik üksnes juhul, kui Teid on kutsutud küsitlemisele (nt tunnistajana).

Milline on minu ametlik roll õigussüsteemis? Kas ma olen või kas ma saan valida, et ma olen: ohver, tunnistaja, tsiviilhageja või erasüüdistaja?

Kui Te olete langenud kuriteo ohvriks, võib Teil olla kohtusüsteemis üks järgmistest rollidest:

ohver (kannatanu) -

kui Te olete kandnud kuriteo tõttu kahju, võite osaleda menetluses ohvrina ja Teil on hulk allpool kirjeldatud menetlusõigusi;

tsiviilhageja -

kui Te soovite nõuda kuriteoga tekitatud kahju eest hüvitist, võite esitada tsiviilhagi, millega Teist saab kriminaalmenetluses tsiviilhageja;

tunnistaja -

kui Te ei soovi osaleda kriminaalmenetluses kannatanuna, peaksite teavitama sellest Teie juhtumit menetlevat õigusasutust, kes võib vajaduse korral ikkagi kutsuda Teid ärakuulamisele kui tunnistaja. Sellisel juhul kutsutakse Teid ülekuulamisele ja Teil palutakse anda vahejuhtumi kohta üksikasjalikku teavet. Teie kohalolek ülekuulamisel on kohustuslik, kui Teid on selleks kohtusse kutsutud.

Millised on minu õigused ja kohustused seoses minu rolliga?

Kui Te osalete kriminaalmenetluses *kannatanuna/tsiviilhagejana*, on Teil hulk menetlusõigusi.

Kriminaaluurimise ajal

- Teil on õigus nõuda kuriteoga tekitatud kahju eest hüvitist. Selleks peate hakkama kriminaalmenetluses tsiviilhagejaks või esitama eraldi tsiviilhagi. Võite hakata tsiviilhagejaks ükskõik millal kriminaaluurimise jooksul. Selleks peate esitama juhtumit menetlevale politseiametnikule või prokurörile suulise või kirjaliku taotluse. Taotluses tuleks täpsustada, millist hüvitist Te nõuate, ning esitada hüvitise nõudmise põhjused ja seonduvad tõendid. Prokurör või politseiametnik teavitab Teid võimalusest hakata menetluses tsiviilhagejaks Teie esimesel küsitlemisel.
- Teil on õigus nõuda õiguskulude hüvitamist. Kohus otsustab, milline osa Teie kuludest hüvitatakse ja kes seda teeb. Kui Te osalete menetluses kannatanuna või tsiviilhagejana (kui Teie tsiviilhagi on lubatud) ning süüdistatav mõistetakse süüdi, mõistetakse kohtualuselt (isegi kui talle teatud põhjusel karistust ei määrata) Teie õiguskulud välja.
- Teil on õigus saada teavet uurimise edenemise kohta ja juhul, kui prokurör otsustab juhtumit kohtusse mitte saata, on Teil õigus saada vastava otsuse koopia. Selleks peate esitama juhtumit menetlevale politseiametnikule või prokurörile taotluse ja märkima teabe saamiseks postiaadressi Rumeenias või aadressi, kuhu saata e-kiri või elektrooniline sõnum. Kui prokurör otsustab saata juhtumi kohtusse, kutsutakse Teid kohtusse.
- Teil on õigus suulise ja kirjaliku tõlke teenustele, kui Te ei räägi või ei mõista rumeenia keelt. Kui Te ei räägi

rumeenia keelt, võimaldatakse Teil kasutada kogu kriminaalmenetluse kestel tasuta tõlki.

- Teil on õigus saada kogu kriminaalmenetluse vältel abi advokaadilt. Teatud juhtudel (nt kui prokurör leiab, et Te ei suuda enda kaitsmise eest ise hoolt kanda, kui Te olete alaealine ja ei ole veel omandanud täielikku teovõimet, kui Te olete teatud kuriteo ohver, kui Teie sissetulek jääb allapoole teatavat künnist jne (vt eespool)) on Teil õigus saada tasuta õigusabi.
- Teil on õigus kasutada kogu kriminaalmenetluse vältel esindajat, välja arvatud juhul, kui Teie kohalviibimine on kohustuslik või kui prokurör või kohtunik peab Teie kohalolekut vajalikuks (nt Teie ärakuulamiseks).
- Teil või Teie nõustajal on õigus tutvuda toimikuga. Toimikuga tutvumisel kehtivad siiski teatud reeglid, millest Teid teavitab prokuratuuri kantselei.
- Teil on õigus olla kutsutud juhtumit menetleva politseiametniku või prokuröri teostatavale küsitlemisele. Võite taotleda luba selleks, et küsitlemise ajal oleks Teie kõrval nii Teie õigusesindaja kui ka Teie enda valitud isik, kelle kohalolekust küsitlemisel oleks Teie meelest abi. Õigusasutus võib Teie taotluse tagasi lükata vaid mõistlikel alustel.

Kui Te teatate enda suhtes toime pandud kuriteost, peab õigusasutus Teid kohe ära kuulama. Kui see ei ole võimalik, tuleb Teid pärast kuriteost teatamist ära kuulata nii ruttu kui võimalik.

Olles langenud sellise kuriteo ohvriks nagu koduvägivald, vägistamine või muud liiki seksuaalne rünnak, alaealise väärkohtlemine, ahistamine või seksuaalne ahistamine, nagu ka mis tahes muul juhul, kui Teil tuleb kaitsta oma eraelu puutumatus, võite paluda, et Teid kuulaks ära Teiega samast soost isik.

Õigusasutus võib Teie taotluse tagasi lükata vaid mõistlikel alustel.

- Teil on õigus esitada tõendeid ja ükskõik milliseid juhtumi lahendamise seotud nõudeid. Te võite teha seda küsitlemise käigus või Teie juhtumit menetlevale õigusasutusele esitatavas eraldi avalduses.
- Kui õigusrikkuja on vahi alla võetud ja ta seejärel vabastatakse, on Teil õigus sellele, et Teid tema vabastamisest teavitatakse. Teie antakse teada sellest õigusest Teie esimesel küsitlemisel, kus küsitakse, kas Te soovite enda teavitamist õigusrikkuja vabastamisest.
- Te võite esitada oma juhtumi raames tehtud toiminguga seoses apellatsioonkaebuse. Kui toiming on sooritanud politseiametnik, tuleks kaebus esitada juhtumit menetlevale prokurörile, kui aga juhtumit menetlev prokurör, tuleks kaebus esitada kõrgema astme prokurörile.

Kui Te kaebate edasi prokuröri otsuse kriminaalasi lõpetada ja Teie apellatsioonkaebus lükatakse tagasi, võite esitada tagasilükkamisotsuse peale apellatsioonkaebuse eelkoja kohtunikule.

Kriminaalmenetluse ajal

- Teil on õigus nõuda kuriteoga tekitatud kahju eest hüvitist. Selleks peate hakkama kriminaalmenetluses tsiviilhagejaks või esitama eraldi tsiviilhagi.
Kui Te olete osalenud kriminaaluurimises tsiviilhagejana, võite säilitada kohtumenetluses sama staatuse. Kui Te ei ole osalenud kriminaaluurimises tsiviilhagejana, võite kohtumenetluses selleks siiski hakata, enne kui algab küsitlemine. Kui Teid kutsutakse kohtusse esimesele ärakuulamisele, teavitatakse Teid sellest. Te võite taotleda kohtult tsiviilhagejaks hakkamist suuliselt või esitada selleks kirjaliku taotluse. Taotluses tuleks täpsustada, millist hüvitist Te nõuate, ning esitada hüvitise nõudmise põhjused ja seonduvad tõendid.
- Teil on õigus nõuda õiguskulude hüvitamist. Kohus otsustab, milline osa Teie kuludest hüvitatakse ja kes seda teeb.
Kui Te osalete menetluses kannatanuna või tsiviilhagejana (kui Teie tsiviilhagi on lubatud) ning süüdistatav mõistetakse süüdi, mõistetakse kohtualuselt (isegi kui talle teatud põhjusel karistust ei määrata) Teie õiguskulud välja.
- Teil on õigus suulise ja kirjaliku tõlke teenustele, kui Te ei räägi või ei mõista rumeenia keelt. Kui Te ei räägi rumeenia keelt, võimaldatakse Teil kasutada kogu kriminaalmenetluse kestel tasuta tõlki.
- Teil on õigus saada kogu kriminaalmenetluse vältel abi advokaadilt. Teatud juhtudel (nt kui prokurör leiab, et Te ei suuda enda kaitsmise eest ise hoolt kanda, kui Te olete alaealine ja ei ole veel omandanud täielikku teovõimet, kui Te olete teatud kuriteo ohver, kui Teie sissetulek jääb allapoole teatavat künnist jne (vt eespool)) on Teil õigus saada tasuta õigusabi.
- Teil on õigus kasutada kogu kriminaalmenetluse vältel esindajat, välja arvatud juhul, kui Teie kohalviibimine on kohustuslik või kui prokurör või kohtunik peab Teie kohalolekut vajalikuks (nt Teie ärakuulamiseks).
- Teil või Teie nõustajal on õigus tutvuda toimikuga. Toimikuga tutvumisel kehtivad siiski teatud reeglid, millest Teid teavitab kohtu kantselei.
- Teil on õigus olla kohtumenetluse käigus ära kuulatud. Kohus kutsub Teid ärakuulamisele ja Teie esitatakse kuriteoga seotud küsimusi. Samuti palutakse Teil ära rääkida kõik, mida Te vahejuhtumi kohta mäletate.
- Teil on õigus esitada kohtualusele, tunnistajatele ja ekspertidele nende ülekuulamisel küsimusi.
- Teil on õigus esitada vastuväiteid ja teha järeldusi juhtumiga seotud küsimustes.

- Teil on õigus esitada tõendeid ja ükskõik milliseid juhtumi lahendamiseks seotud nõudeid.
- Kui õigusrikkuja on vahi alla võetud või mõistetud karistust kandma, on Teil õigus sellele, et Teid teavitatakse õigusrikkuja vabastamisest. Kui Te ei ole taotlenud enda teavitamist õigusrikkuja vabastamisest kriminaaluurimise raames toimunud esimesel küsitlemisel, kui Teid sellest õigusest teavitati, võite taotleda seda kohtult kas suuliselt või kirjalikult kohtumenetluse ajal.
- Teid teavitatakse tehtud otsusest ja Teil on õigus otsus edasi kaevata.

Kannatanul, tsiviilhagejal ja tunnistajal on kriminaalmenetluses ka hulk kohustusi, mis tulenevad õigusasutuste vajadusest selgitada juhtumi puhul välja tõde ja õigusrikkuja vastutusele võtta:

- kohustus ilmuda politseiametniku, prokuröri või kohtuniku ette, kui Teid kutsutakse ütlusi andma;
- kohustus ära rääkida kõik, mida Te vahejuhtumi kohta teate; Te peaksite olema teadlik sellest, et õigusasutustele valeandmete esitamise korral võidakse Teid süüdistada ja süüdi mõista valeütluste andmisel. Kahtlusaluse/kohtualuse abikaasa või lähedasena võite ütluste andmisest keelduda. Samuti võite keelduda vastamast, kui küsimused on seotud ametisaladusega, mida Te olete kohustatud hoidma;
- kohustus teavitada õigusasutusi kontaktandmete muutumisest, et nad saaksid Teile helistada ja saata Teile menetlusega seotud teateid;
- kohustus käituda viisakalt ja suhtuda istungitesse aupaklikult. Vastasel juhul võib kohus anda korralduse Teid kohtusaalist välja viia.

Nii kriminaaluurimise kui ka kohtumenetluse ajal on Teil õigus kaitsemeetmetele, kui õigusasutused leiavad, et Te võite olla ohus, või kui Te olete sellise kuriteo ohver, mis võib kahjustada Teie eraelu puutumatus või väärikust.

On väga oluline teada, et kui õigusasutused leiavad, et Te võite olla Teie esitatava teabe tõttu või muul põhjusel ohus või et Teie eraelu puutumatus või väärikus võib saada kahjustada, võivad nad võtta Teie taotluse korral või omal algatusel (*ex officio*) Teie kaitse tagamiseks teatud meetmeid, näiteks

- tagada Teie kodu või ajutise peavarju valve või turvalisuse;
- tagada Teile või Teie pereliikmetele reisimise ajaks saatja ja kaitse;
- kaitsta Teie isikuandmeid;
- kui muudest meetmetest ei piisa, kasutada Teie ärakuulamisel Teie häält ja välimust moonutavat audiovisuaalset seadet, ilma et Teil tuleks endal kohal viibida;
- muuta kohtuistung kogu Teie küsitlemise ajaks kinniseks.

Kohus võib otsustada kuulutada istungi kinniseks, kui seda peetakse vajalikuks, et Teid kohtumenetluse ajal kaitsta. Te võite seda ka ise kohtunikult paluda.

Lisaks võib kohus keelata kohtumenetluse vältel selliste tekstide, joonistuste, fotode või kujutiste avaldamise, mis võivad paljastada Teie isiku.

Kui Te olete *tunnistaja*, on Teil õigus ka muudele tunnistajakaitse tagamise vahenditele. Kui Te olete enda arvates ohus, peaksite teavitama sellest politseiametnikku, prokuröri või kohtunikku ning andma talle nii palju teavet kui võimalik.

Kas ma võin kohtumenetluse ajal teha avalduse või anda tunnistusi? Millistel tingimustel?

Jah. Kui Te olete otsustanud menetluses osaleda, võib nii prokurör/politseiametnik kui ka kohus Teid kannatanuna/tsiviilhagejana ära kuulata.

Prokurör või politseiametnik kutsub Teid küsitlemiseks oma ametiruumidesse ning kohtumenetluse ajal kutsutakse Teid menetluse raames toimuvale ärakuulamisele.

Millist teavet mulle antakse kohtumenetluse ajal?

Kriminaaluurimise ajal võite saada teavet, mis käsitleb juhtumi menetlemisel tehtavaid edusamme, ja koopia prokuröri otsusest selle kohta, kas oleks mõistlik suunata juhtum kohtusse. Selleks peate esitama juhtumit menetlevale politseiametnikule või prokurörile taotluse ja märkima teabe saamiseks postiaadressi Rumeenias või

aadressi, kuhu saata e-kiri või elektrooniline sõnum.

Kohtumenetluse ajal kutsutakse Teid esimesele istungile ja Teid teavitatakse sellest, et Teil on võimalik hakata menetluses tsiviilhagejaks. Järgmistele istungitele Te enam kutset ei saa. Te saate teavet juhtumi menetlemisel tehtavate edusammude ja järgmiste istungite toimumise kuupäevade kohta istungitel käies ja toimikuga tutvudes. Kui Teid on vaja küsitleda, saate Te siiski kutse.

Teile saadetakse tehtud otsuse koopia.

Kui Te ei mõista rumeenia keelt, esitatakse Teile otsuse kokkuvõtte (ülevaade kohtu otsusest ilma ulatuslike põhjendusteta) keeles, millest Te aru saate. Põhjendused esitatakse Teile rumeenia keeles ja Te võite kasutada Teile kättesaadavaid tõlketeenuseid, et lasta need ära tõlkida.

Kas mul on võimalik tutvuda menetlustoimikuga?

Jah, Teil või Teie nõustajal on õigus tutvuda toimikuga. Selleks peate minema selle prokuratuuri või kohtu kantseleisse, kus Teie toimikut hoitakse, ja esitama vastava taotluse.

Toimikuga tutvumisel kehtivad siiski teatud eeskirjad, millest Teid teavitab kantselei.

Teil on õigus saada teavet tunnistajakaitse programmiga liitumise tingimuste ja korra kohta.

■ Viimati uuendatud: 14/08/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.